

Маніфест Землі

Автори

[Ted Mosquin](#), (Тед Москвін)
3944 McDonald's Corners Road,
Balderson, Ontario K0G 1A0
Canada
Email: tedmosquin@gmail.com

та [J. Stan Rowe](#)
(Дж. Стен Роу)
(1918 - 2004)

Маніфест Землі було опубліковано в щомісячному журналі '*Biodiversity*', т. 5, No. 1, с. 3 - 9, січень/березень, 2004. Цей журнал належить до добродійної організації The Tropical Conservancy, яка розташована за адресою 94 Four Seasons Drive, Ottawa, Ontario, K2E 7S1. Вартість передплати та попередні видання можна знайти на сайті: <www.biodiversityconservancy.org>, де найближчим часом з'явиться електронна версія Маніфеста. Pdf-файл Маніфеста (з графікою) можна завантажити з сайту www.ecospherics.net/pages/EarthManifesto.pdf.

Преамбула

Багато художніх та філософських рухів проголошували власні Маніфести, в яких викладались істини, цілком очевидні для їх творців. В цьому Маніфесті також проголошуються самоочевидні істини -- вони ясні, як п'ять складових навколишнього середовища, до якого ми належимо і в якому перебуваємо як істоти. Це – земля, повітря, вода, вогонь/сонце та організми. Земля в нашому Маніфесті має найвищу цінність. Цінність, яка була раніше зорієнтована на людство, переноситься на навколишню Екосферу – павутину із органічних/неорганічних/симбіотичних структур і процесів, формуючих планету Земля.

Екосфера – це життєдайна матриця, з усіма тісно зв'язаними в процесі еволюції організмами, котрі формувалися від найдавніших часів із повітря, води та осадків, і у свою чергу утримували органічні відбитки. Склад морської води підтримувався організмами, які також стабілізували чарівну атмосферу. Рослини і тварини формували вапняк у горах, але й наші кістки зроблені із того ж самого матеріала. Хибний поділ, проведений між живим і неживим, біотичним і абіотичним, органічним і неорганічним, завдав значної шкоди рівновазі та еволюційному потенціалу Екосфери.

Десять тисяч років тривав хибний експеримент людства, кульмінацією якого стала економічна глобалізація. Нарешті, цей експеримент провалився й добігає кінця. Найперша причина полягає в тому, що ми поставили наш біологічний вид понад усіма іншими видами. Ми помилково вважали, що Земля з її екосистемами і міріадами органічних/неорганічних частин була лише „ресурсами”, цінність яких розглядалась з точки зору наших потреб і

бажань. Терміново необхідна радикальна і смілива зміна нашої свідомості та наших дій. Діагнозів та рецептів для лікування відносин Земля/людство забагато, але тут ми наголошуємо на бачення головної зміни, що забезпечуватиме успіх всіх підходів. Вона вказує на новий світогляд, що міститься у планетарній Екосфері.

Виклад нашого переконання

Кожний шукає сенсу в житті, підтримуючих переконань, які набирають різноманітних форм. Багато людей звертаються до вірувань, які ігнорують або зневажають цей світ; вони не розуміють глибокого сенсу того, що ми народились від Землі і підтримуємося Землею на протязі усього життя. У сьогоднішньому індустріальному середовищі розуміння Землі як нашої оселі не стало самоочевидним. Дуже незначна кількість замислюється над чудовою всеоб'ємною матрицею, із якої ми вийшли і в яку, врешті, всі повернемося. Хоча вийшли ми з Землі, її ланів, морів, небес, ми ще далеко необізнані з усіма прекрасними організмами, що несуть небачене багатство свого буття.

Ми переконані, що доки Екосфера не визнана як необхідна спільна ділянка для усіх людських дій, люди й далі керуватимуться лише своїми безпосередніми інтересами. Без екоцентричної перспективи на більшу реальність, яка переважатиме цінності та цілі нашого біологічного виду, розв'язання політичних, економічних та релігійних конфліктів неможливе. Поки вузький фокус поглядів на людське суспільство не буде розширений до включення екосистем Землі у наші взаємини з місцевими та регіональними екосистемами, де ми живимо, програми відродження нашого життя на Землі зазнають поразки.

Щира довіра до Екосфери, естетичне об'єднання з навколишньою Природою, почуття набожного трепету перед Живою Землею та її загадковою гармонію, ще далеко не стали людським надбанням. Відродившись знову, це любовне почуття до природного середовища буде наповнювати життя тих, хто мешкає у індустріальному світі. Важливі екологічні цілі, які були стерті цивілізацією та урбанізацією, з'являться знову. Головна мета -- відродження розмаїття і краси Землі, перетворення нашого марнотратного виду у відповідального, етичного члена екосистеми, здатного до співробітництва.

ЦЕНТРАЛЬНІ ПРИНЦИПИ

Принцип 1. Екосфера -- центральна цінність для людства.

Принцип 2. Творчість та родючість екосистем Землі залежать від їх повноти.

Принцип 3. Світогляд, якій відображає Землю як найвищу цінність, підтримується природознавством.

Принцип 4. Екоцентрична етика базується на усвідомленні нашого місця в Природі.

Принцип 5. Екоцентричний світогляд цінує розмаїття екосистем та культур.

Принцип 6. Екоцентрична етика підтримує соціальну справедливість.

ПРИНЦИПИ ДІЇ

Принцип 7. Захищати та зберігати творчий потенціал Землі.

Принцип 8. Сприяти зменшенню людського населення.

Принцип 9. Зменшувати людське споживання ресурсів Землі.

Принцип 10. Сприяти створенню екоцентричного правління.

Принцип 11. Поширювати це послання.

Навіщо цей Маніфест?

Маніфест Землі наголошує, що Земля -- найбільша цінність. Він є екоцентричним, тобто ставить у центр життя наш екологічний дім, на відміну від біоцентричного, що гуртується навколо організмів. Його мета – розширювати та поглиблювати людське розуміння першочергової цінності Землі, Екосфери, в утворенні та підтримки життя. Маніфест має шість Центральних Принципів, проголошуючих доцільність екоцентричного світогляду, та п'ять похідних Принципів Дії, що визначають обов'язки людства стосовно Землі та її географічних екосистем. Його запропоновано у якості провідника до екологічного мислення, поведінки та соціальної політики.

Протягом останнього сторіччя значні кроки було зроблено щодо наукових, філософських та релігійних аспектів існування нелюдської Природи. Ми підтримуємо зусилля тих, хто достатньо чутливий до занепаду Землі, щоб усвідомити важливість цього питання та визнати цінність землі, океанів, тварин, рослин та інших істот. І все ж, за браком спільної екоцентричної філософії, більшість таких зусиль розпиляється по багатьох різних напрямках. Вони нейтралізуються і стають неефективними через глибоко вкорінене переконання, що *Homo sapiens* є головним видом, а цінність інших організмів залежить від їх значення для людини.

Недавній висновок, що Земля, або Екосфера, є об'єктом найвищої цінності, виник завдяки космологічним дослідженням, гіпотезі Геї, зображенням Землі, отриманим із космосу, і особливо, екологічному мисленню. Центральна екологічна реальність полягає в тому, що майже 25 мільйонів живих організмів -- усі Земляни. Жоден вид не може існувати без планети Земля. Диво й таємниця на ім'я Життя невід'ємні від еволюційної історії Землі, її організації й процесів, які в ній відбуваються. Тому етичний пріоритет має бути спрямований за межі людства, до всеяжного дому -Землі. Маніфест, на нашу думку, висвітлює суттєвий крок до збалансованих відносин між Землею й людством.

ЦЕНТРАЛЬНІ ПРИНЦИПИ

Принцип 1. Екосфера – центральна цінність для людства

Екосфера, Земна куля -- джерело еволюційної творчості. Із планетних неорганічних/органічних екосистем виникли організми: перші бактеріальні

клітини та з часом складні конфедерації клітин, тобто людські істоти. Таким чином, динамічні екосистеми, які складним шляхом присутні у всіх частинах Екосфери, перевищують цінність та важливість присутніх в них окремих видів.

Реальності та цінності екологічного (зовнішнього) існування кожної людини не мали достатньої уваги порівняно з поширеною філософською думкою відносно внутрішнього людського буття, тобто індивідуалістичного світогляду, який відвертає увагу від екологічних потреб та нехтує життєвою важливістю Екосфери. Прийнятий у суспільстві та спрямований тільки на досягнення добробуту людей, цей гомоцентричний (антропоцентричний) світогляд є доктриною егоїзму того виду, що руйнує природний світ.

Біоцентризм, який поширює співчуття та розуміння поза межі людської раси на інші організми, знаменує етичний крок вперед, але його рамки обмежені. Він не в змозі оцінити важливість тотального екологічного "оточення." Без уваги до пріоритету Землі, біоцентризм легко повертається до шовіністичного антропоцентризму, тому що звичайно людина врешті респірація починає вважатися найбільш розумною та кращою серед тварин. Екоцентризм, наголошуючи на Екосфері як життєдайній системі, пропонує стандарт, до якого людство повинне звернутись як до майбутнього провідника.

Для нас, людей, свідомих виявів генеративних сил Екосфери, наша індивідуальна життєдіяльність невід'ємна від сонячного світла, повітря, води, землі та їжі, яку постачають інші організми. Завдяки довгій еволюції, подібно до всіх інших живих істот, народжених від Землі, ми налаштовані на її резонанси, ритмічні цикли та сезони. Мова, думка, інтуїція, безпосередньо або метафорично, виникли з факту нашого фізичного існування на Землі. За межами свідомого досвіду, природна мудрість тіла пристосовує його до симбіотичних дій в екосистемах Землі. Розуміння екологічної реальності, згідно з якою люди є землянами, переміщує центральну цінність з гомоцентризму на екоцентризм, з *Homo sapiens* на Планету Земля.

Принцип 2. Творчість та родючість екосистем Землі залежить від їх цілісності

"Цілісність" визначається як повнота, завершеність, здатність функціонувати якомога повніше. Стандартом є природні екосистеми в їх неушкодженому стані, наприклад, родючий простір континентального морського шельфу або тропічний ліс у доцвілізаційні часи, коли люди займалися винятково збиранням підніжного корму. Хоча такий час надто далекий, щоб бути зафіксованим, його екосистеми (наскільки вони нам відомі) надають нам єдиний відомий приклад рівноваги для сільського господарства, лісівництва, та рибного промислу. Сьогоднішні негаразди у всіх цих трьох видах промислової діяльності демонструють слідки зіпсованої цілісності; а саме -- втрату репродуктивності та естетичної привабливості разом з постійним руйнуванням життєвих екосистем та їх функцій.

Еволюційна творчість та безперервна родючість Землі і її регіональних екосистем потребують подальшої підтримки їх ключових структур та процесів. Ця внутрішня повнота залежить від зберігання суспільств в їх незліченних формах, розвинутих завдяки кооперації та взаємозалежності. Повнота залежить від складних харчових ланцюгів та енергетичних потоків, від незруйнованого ґрунту та переробки суттєвих елементів, таких як азот, калій, фосфор. Природний состав повітря, осадків та води тісно пов'язаний зі здоровими природними процесами та функціями. Забруднення цих трьох сфер, водночас з хижацьким видобутком неорганічних та органічних корисних копалин, ослаблює повноту екосистем та норм функціонування цього джерела квітучого життя.

Принцип 3. Світогляд, який відображає Землю, як найвищу цінність, підтримується природознавством

Природознавство – це історія розгортання Землі. Космологи та геологи розповідають про зародження Землі, яке сталось більш ніж 4 мільярди років тому, про появу маленьких морських істот з ранніх осадів, наземних тварин з моря, Віку Динозаврів, еволюції взаємодій комах, квітучих рослин та ссавців, завдяки якій у недавні геологічні часи вийшли примати та людство. Ми поділяємо генетичний матеріал і спільну спадщину з іншими істотами, спорідненими з екосистемами Землі. Така зворушлива повість ставить людство у необхідний контекст. Історія Землі, що розгортається протягом мільярдів років, висвітлює нашу еволюцію з міриадами організмів-супутників через поступливість, а не тільки через конкурентоспроможність. Факти органічного співіснування відкривають важливу роль кооперації та симбіозу у грандіозній симфонії Землі. Культурні міфи та історії, які формують наші уявлення та цінності, розповідають про те, звідки ми прийшли, хто ми й куди йдемо у майбутнє. Ці історії набули надто гомоцентричного та примарного характеру. Навпаки, природна історія виникнення людства, яка освячена зірковим пилом, життєздатністю та підтримкою з боку природних процесів Екосфери, не тільки варта більшого довір'я, але й прекрасніша за традиційні людські міфи. Вона розглядає людство як одну із органічних частин планетарної кулі; екоцентрична історія також висвітлюють функціональну мету та етичну ціль, згідно з якою людська складова повинна служити цілому, всій Землі.

Принцип 4. Екоцентрична етика базується на зрозумінні нашого місця в Природі.

Етика відноситься до тих безкорисливих позицій і дій, що впливають з глибинних цінностей; тобто з уявлення про те, що є фундаментально важливим. Глибока оцінка важливості Землі підказує, яке має бути етичне ставлення до неї. Шанування Землі легко приходить до нас через досвід єднання з природою у дитинстві і міцніє в дорослому віці через помешкання -- там, де ландшафт, річка, рослини та тварини стають

знайомими як сусіди. Екологічний світогляд та етика, які успадковують головні цінності від Екосфери, беруть свою силу від відкритості до природного та напівприродного середовища, сільської місцевості, на протилежності міському середовищу. Наша свідомість підказує нам, що цей світ заповнений дивом, і нам треба відновити й зберегти стародавню красу Екосфери та природні шляхи, які на протязі мільйонів років витримали випробування часом.

Планета Земля та її різноманітні екосистеми з матричними елементами – повітрям, землею, водою та органічними речами – оточує і живить кожну особу та кожну громаду, циклічно дарує та забирає життя. Визнання своєї особи як суто екологічної, яку живить вода та інші організми, як тварини, що живе на продуктивному сонячному шарі, де атмосфера зустрічається з землею, викликає почуття єдності з життєдаруючою Природою та глибоку пошану до неї.

Принцип 5. Екоцентричний світогляд цінує різноманітність екосистем та культур

Велике відкриття, яке приносить з собою екоцентричне бачення, це вражаюча різноманітність та багатство екосистем, їх органічних/неорганічних частин. Поверхня Землі дарує естетично привабливу різноманітність арктичних, помірних та тропічних екосистем. В середині цій глобальній мозаїці існує багато видів рослин, тварин та людей, залежних від супроводжуваних ландшафтів, ґрунту, води та місцевого клімату. Таким чином, біорізноманітність, різноманітність організмів, залежить від стану екорізноманітності, різноманітності екосистем. Культурна різноманітність – форма біорізноманітності – це історичний результат спроб людини пристосувати свої дії, думки та мову до специфічних географічних систем. Тому, якщо екосистеми погіршуються або знищуються, це ставить під загрозу не тільки біологічне, але й культурне середовище. Екоцентричний світогляд цінує різноманітність Землі у всіх її проявах, людських та нелюдських.

Кожна людська культура у минулому розробляла унікальну мову, яка естетично та етично була вкорінена у видовищах, звуках, запахах, смаках та почуттях специфічної частини Землі, тобто свого дома. Подібна, побудована на екосистемі, культурна різноманітність конче необхідна, бо сприяє усталеному мешканню у різних куточках Землі. Сьогодні екологічна мова місцевих народів та культурна різноманітність настільки ж у небезпеці, як і істоти тропічних лісів, та на тій же підставі: світ стає все більш усередненим, екосистеми спрощуються, біологічне та культурне розмаїття втрачається. Екоцентрична етика оспорує економічну глобалізацію, що ігнорує екологічну мудрість різних культур, та знищує їх заради короткострокової вигоди.

Принцип 6. Екоцентрична етика підтримує соціальну справедливість

Багато несправедливості у людському суспільстві існує через нерівність. Людська несправедливість та нерівність поширюється у значно більшій мірі на екосистеми Землі та істоти. Екоцентризм, при розширеному розумінні суспільства, наголошує на важливості всіх інтерактивних компонентів Землі, включаючи багато досі мало вивчених функцій. Таким чином, внутрішня цінність всіх частин екосистем, органічних або неорганічних, встановлюється без заборони їх обережного використання. "Різноманітність та рівність" - це стандарт, екологічний закон, що має основу у самому функціонуванні Природи; він має стати етичним провідником для людської спільноти.

Соціальні екологи справедливо критикують ієрархічні організації тих культур, в яких принижуються незахищені громадяни, особливо, жінки та діти. Доказ того, що просування до усталеного життя буде зустрічати перешкоди доки культурний розвиток не зніме напругу у суспільстві від соціальної несправедливості та гендерної нерівності, цілком вірний. Але соціальні екологи не помічають швидкої деградації екосистем Землі, що збільшує напруженість у суспільстві та позбавляє можливості для відтворення усталеного життя та усунення бідності. Проблеми соціальної справедливості, незважаючи на їх важливість, не можуть бути розв'язані, доки кровоточення екосистем не буде припинено шляхом відмови від гомоцентричної філософії та діяльності.

ПРИНЦИПИ ДІЇ

Принцип 7. Захищати та зберігати творчий потенціал Землі

Насамперед, міць Екосфери виражена у гнучких географічних екосистемах. Тому перше завдання для екоцентричної філософії полягає у збереженні та відновленні природних екосистем та видів.

Відводячи нищівні колізії з кометами та астероїдами, Земля завдяки своїй безмежній винахідливості існуватиме продовж мільйонів років, якщо людьми не будуть передчасно занедбані екосистеми, знищені біологічні види, отруєні ґрунт, вода й повітря. Постійна темрява вимирання висить зараз над низками органічної павутини, зменшуючи красу Землі та її потенціал для майбутньої появи унікальних екосистем та організмів, -- деякі з яких, можливо, здатні на більші, ніж у людей чутливість та інтелект.

"Перше правило інтелектуального розміркування – спроба зберегти всі частини" (Альдо Леопольд - *Sand County Almanac*). Дії, що підривають сталість та здоров'я Екосфери та її екосистем, мають бути визначені і публічно засуджені. Серед найбільш руйнівних людських дій є мілітаризм, та його шалені витрати, видобуток токсичних матеріалів, виготовлення біологічної отрути у всіх її видах, промислове сільське господарство, рибний промисел, лісове господарство. Якщо ці смертельні технології, які вважаються необхідними для захисту специфічної групи

населення, або специфічних корпоративних інтересів, не будуть приборкані, це приведе до ще більших екологічних та соціальних нещасть.

Принцип 8. Сприяти зменшенню людського населення

Першорядна причина руйнування екосистем та вимирання видів є збільшення людського населення, що набагато перевищує екологічно сталі рівні. Сумарне населення світу, близько 6.5 мільярдів, безжалісно зростає на 75 мільйонів кожен рік. Кожна додаткова людина - це екологічний „споживач” планети, але Земля за своїми розмірами не спроможна нагодувати всіх бажаючих. В усіх країнах тиск з боку населення продовжує підривати цілісність та генеративне функціонування наземних, річкових та морських екосистем. Наша людська монокультура непомірно розвинулась і знищує культури Природи. Країна за країною, світове населення повинне бути зменшене розумними методами.

Екоцентрична етика, яка цінує Землю та її розвинуті екосистеми понад окремими видами, засуджує соціальне схвалення необмеженої людської плодючості. Сучасна потреба у зменшенні населення існує насамперед у багатих країнах, де витрачається найбільш енергії та матеріалів на душу населення. Скорочення населення до рівня, який мав місце до широкого застосування викопного палива, тобто до одного мільярда, або нижче, здається розумним завданням. Це можливо впровадити через розумну політику, або це прийде через неминучі лихо, голод та війни.

Принцип 9. Зменшувати людське споживання часток Землі.

Головна загроза розмаїттю, красі та сталості Екосфери – постійно зростаюче привласнення продуктів Землі людьми. Таке привласнення і надмірне використання, яке неодноразово виправдовувалось зростанням населення, вкрадає життя у інших організмів. Егоїстична та гомоцентрична точка зору, згідно з якою люди мають право на усі компоненти екосистеми – повітря, землю, воду, організми – є морально неприйнятною. На відміну від рослин, ми, люди, є "гетеротрофи" (тобто споживаємо других) і повинні вбивати, щоб себе годувати, вдягати та мати укриття, але це не дає нам права на розкрадання та знищення природи. Прискорене споживання життєво важливих часток Землі -- це прямий шлях до знищення екорізноманітності та біорізноманітності. Багаті нації, озброєні новітніми технологіями, найбільш винні у цьому знищенні, вони також найбільш здатні зменшити споживання та розділити його з країнами, де споживання найменше, але ні одна країна не бездоганна в цьому відношенні.

Ідеологія постійного росту має бути засуджена, а з нею і порочна промислова та економічна політика. „Обмеження росту” („*The Limits to Growth*”) – дуже важливий тезис. Одним з раціональних шляхів до стримання економічної експансії є відміна державних дотацій тим промисловостям, які забруднюють повітря, землю або воду та знищують організми і ґрунт. Філософія симбіозу,

поступливості людини, як члена суспільства Землі, гарантують відновлювання продуктивних екосистем. Для сталих економік, провідники мають бути якісними, а не кількісними. "Бережіть здоров'я, красу та незмінність землі, води та повітря, -- і екосистеми самі забезпечуватимуть свою родючість" (Е.Ф. Шумахер: *Мале – це прекрасно*).

Принцип 10. Сприяти створенню екоцентричного правління.

Гомоцентричні принципи керування, що заохочують надмірне споживання та знищення екосистем Землі, повинні бути замінені принципами, корисними для виживання та підвищення цілісності Екосфери та її компонентів. Захисники життєвих структур і функцій Екосфери потрібні в ролі впливових членів керівних органів. Такі "екополітики," розуміючи процеси Землі і людську екологію, дарують голоси тим, хто не має голосу. У нинішніх центрах влади, хто говорить від імені вовка? Від тропічного лісу? Такі питання мають більш, ніж метафоричне значення, бо висвітлюють необхідність законного захисту багатьох суттєвих нелюдських компонентів Екосфери.

Потрібно запровадити таке екологічне законодавство, яке буде охороняти життєві структури та функції Екосфери. Країна за країною, екологічно відповідальні люди мають бути вибрані або призначені до керівних органів. Відповідні представники-охоронці будуть діяти як захисники, у разі якщо екосистеми та їхні фундаментальні процеси опиняться під загрозою. Проблеми будуть вирішуватися на основі збереження цілісності екосистем, а не на збереженні економічного прибутку. З часом з'являться нові органи в законодавстві, політиці та управлінні, які будуть втілювати екоцентричну філософію, впроваджувати екоцентричні методи керування. Це впровадження обов'язково буде поступовим та триватиме протягом довгого часу, тому що люди шукатимуть найбільш практичні шляхи для збереження надбання важливих, не належних людині, частин Землі та її екосистем.

.....

Історична довідка

Цей Маніфест забезпечує єдину схему для попередніх екологічних/етичних міркувань, які, хоча будучи переважно біоцентричними, все ж мають екоцентричні властивості. Надамо три примірника:

а) Платформа глибинної екології (Deep Ecology Platform)

<http://www.ecospherics.net/pages/eightpoints.html> розроблена у 1984 р. Арне Нейсом та Джорджем Сешнсом (з деякими уточненнями в 2000 р.) Хоча перші чотири Принципи мають біоцентричний, а не екоцентричний, наголос, рух за глибинну екологію (Deep Ecology Movement) захищає творчість всіх природних організмів та екосистем, і вважає їх набагато важливішими за прості постачальники ресурсів для людства.

b) Хартія Об'єднаних Націй за Природу
(**United Nations World Charter for Nature**)

<http://www.ecospherics.net/pages/worldnature.html> написана у 1982 р. Спочатку вона вказує на залежність життя від непошкодженого функціонування природних систем, пізніше наголошує на цінності Землі для людства як головної підстави для піклування за Землю.

c) Хартія Землі (**Earth Charter**) <http://www.earthcharterinaction.org/content/> вийшла в березні 2000 року; це важлива екологічна заява. Перші два Принципи - "Повага та турбота про суспільство Життя" і "Екологічна цілісність" – розміщені попереду певних людських цілей. Хартія пов'язує підтримку біорізноманіття та відродження вимираючих видів з захистом Землі та її екосистем. У цьому Маніфесті ми наголошуємо насамперед на головні цінності Землі.

Принцип 11. Поширювати це послання.

Ті, хто погоджується з наведеними принципами, повинні розповсюджувати це послання шляхом виховання та лідерства. Першим невідкладним завданням є пробудження людей до їх функціональної залежності від екосистем Землі та зв'язку з іншими видами. Після цього має бути переміщення фокусу з гомоцентризму на екоцентризм; останній забезпечує зовнішній етичний регулятор людської заповзятливості. Таке переміщення подає сигнал стосовно того, що потрібно зробити для увічнювання еволюційного потенціалу Екосфери. А саме, про необхідність участі в спільноті Землі кожного з нас та персональної відповідальності за підтримування чудового оточування.

Цей екоцентричний Маніфест не має анти-людського напрямку, хоча й відкидає шовіністичний антропоцентризм. Шляхом досягнення вічних цінностей - культури поступливості та симбіозу з Живою Планетою - він сприяє розробці єдиного світогляду. Протилежний світогляд, тобто спрямований внутрішньо, без свідомості про зовнішній світ, залишається постійною загрозою, як це демонструють непримиренні людські ідеології, релігії та секти. Поширення цього екологічного послання, який наголошує на спільній для людства зовнішній реальності, відкриває новий та перспективний шлях до міжнародного взаєморозуміння, кооперації, стабільності та миру.

Вдячність

Ми висловлюємо вдячність наступним особам за критичні висловлювання та коментар щодо попередніх варіантів статті: Яну Вайту, Йону Леггу, Шейлі Томсон, Стену Ернету, Говарду Кліффорду, Тоні Кассилсу, Марку Санеру, Стіву Куртцу та Дагу Вударду з Онтаріо; Мішель Черч з Манітоби; Дону

Керру та Елі Борнстейну з Саскатчевану; Давиду Ортону з Нової Шотландії; Алану Дренгсону, Бобу Барригару та Роберту Гаррингтону з Британської Колумбії; Каті Ріплі з Альберти; Холмсу Ролстону III з Колорадо; Давиду Ротенбергу з Массачусетса; Бертону Барнсу з Мічигану; Полу Москвіну з Нової Кароліни; Едварду Голдсміту, Патріку Керрі та Сенді Ірвіну з Великої Британії, та Аріель Саллех з Австралії. Їх допомога не означає підтвердження цього Маніфесту, за який автори несуть повну відповідальність.